

HNB

Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
tel.: 01 45 64 555 / faks: 01 46 10 551, 45 50 726, 46 10 591
teleks: 22 569 / www.hnb.hr / mb 3269817

ODGOVORI NA UPITE U VEZI S ODREĐIVANJEM VISINE PROMJENJIVIH KAMATNIH STOPA UZ "ZERO –FLOOR" KLAUZULU

Relevantni propisi:

- Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/2005, 41/2008, 125/2011 i 78/2015. dalje u tekstu ZOO)
- Zakon o kreditnim institucijama (Narodne novine br. 159/2013, 19/2015 i 102/2015)
- Odluka o upravljanju rizicima (Narodne novine br. 1/2015 i 94/2016)
- Zakon o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13 9/15, 102/15 i 52/16)

Područje:	Određivanje visine promjenjivih kamatnih stopa
Tema:	Tretman "zero-floor" klauzule
Broj pitanja:	2117
Datum objave odgovora:	15. veljače 2017.
Pitanje:	Smatrate li da kreditna institucija postupa nezakonito pri određivanju visine promjenjivih kamatnih stopa u slučajevima kada je u sklopljenom ugovoru o kreditu precizno određena visina kamatne stope na način da se kamatna stopa određuje u visini ugovorenog parametra (EURIBOR, LIBOR, NRS, i sl.) s dodatkom fiksne marže, uz usklađivanje sukladno promjenama ugovorenog parametra, a kreditna institucija unatoč padu promjenjivog parametra i njegovim negativnim vrijednostima obračunava višu kamatnu stopu, odnosno u tim uvjetima primjenjuje tzv. "zero floor" klauzulu? Napominjemo da "zero floor" klauzula nije bila niti ugovorena niti je u vrijeme potpisivanja ugovora bila dio općih uvjeta poslovanja kreditne institucije, iako se kreditne institucije pozivaju na odredbu u ugovoru o promjenjivost kamatne stope sukladno jednostranoj odluci kreditne institucije.
Odgovor:	Analizirajući opisanu praksu kreditnih institucija, te ne prejudicirajući time ishod mogućih sporova , Hrvatska narodna banka (dalje u tekstu HNB) mišljenja je da se posebno ugovorene odredbe dvostranog ugovora ne mogu mijenjati općim uvjetima ukoliko se s njima obje strane nisu izričito složile, odnosno da se opći uvjeti ne mogu mijenjati na način koji se može tumačiti kao uzrokovanje neravnopravnosti u pravima i obvezama ugovornih strana ili kao ugrožavanje svrhe ugovora. To se posebno odnosi na situaciju kada materijalna odredba općih uvjeta nije postojala u vrijeme sklapanja pojedinog ugovora s klijentom kreditne institucije, no i u situaciji kada je postojala,

ukoliko je suprotna ili drugačija od ugovorene odredbe dvostranog ugovora između klijenta i kreditne institucije. Mišljenje je HNB-a da odredbe članka 295. ZOO jasno propisuju da opći uvjeti ugovora dopunjuju posebne pogodbe utvrđene među ugovarateljima u istom ugovoru i da u slučaju neslaganja općih uvjeta i posebnih pogodbi, vrijede ove posljednje, što znači da je potrebno primjenjivati ugovorenu odredbu ugovora.

Opći uvjeti mogu se, po mišljenju HNB-a, primijeniti samo na one odnose koji nisu dvostranim ugovorom izričito ugovoreni kao što je to propisano u članku 295. ZOO-a. Činjenica da je klijent prihvatio primjenu općih uvjeta na određivanje kamatne stope ne bi trebala pretpostavljati da se time složio i da će se putem općih uvjeta derogirati odredbe dvostranog ugovora, što je uostalom, po mišljenju HNB-a, izričito riješeno navedenim člankom 295. ZOO-a. Postupanje kreditne institucije koja koristi izmjene općih uvjeta da jednostrano mijenja izričito ugovorene materijalno važne parametre kredita i to moguće i na štetu klijenata, kao i derogiranje izričito ugovorenih odredbi pozivom na opće uvjete koji su bili u primjeni na dan potpisa ugovora, vrlo je upitno i izlaže kreditnu instituciju značajnom pravnom riziku. Kreditna institucija se takvim postupanjem izlaže velikoj vjerojatnosti uspješne tužbe radi naknade štete zbog kršenja odredbi ugovora o kreditu.

S obzirom na navedeno, HNB očekuje od kreditnih institucija da u svojim politikama i procedurama upravljanja rizicima, napose pravnim i reputacijskim rizikom, osiguraju takve procedure koje bi gore navedene rizike svele na najmanju moguću mjeru. Očekuje se da kreditne institucije odredbe ugovora o kreditu primjenjuju u skladu s voljom ugovornih strana, sukladno odredbama samih ugovora i zakona, a polazeći prvenstveno od onoga što u ugovoru jasno piše i time neupitno predstavlja volju ugovornih strana.

Prema mišljenju HNB-a "zero floor" klauzula i slične klauzule kojima se detaljnije uređuje promjenjivost kamatne stope i ograničenja kod promjena kamatnih stopa dopuštene su u ugovorima s osobama koje nisu potrošači pod uvjetom da su ih stranke nedvosmisleno ugovorile na način sukladan važećim propisima.

Kad su u pitanju ugovori o kreditu s potrošačima treba naglasiti da tzv. "zero floor" klauzula nije dopuštena. Ugovaranje "zero floor" klauzule u potrošačkim ugovorima bilo bi prema mišljenju HNB-a, suprotno odredbama članka 11.a. Zakona o potrošačkom kreditiranju.

Zaključno bi istaknuli kako očekujemo, ukoliko se opći uvjeti poslovanja ili drugi interni akti kreditne institucije mijenjaju tijekom trajanja ugovora, takve izmjene ne bi se smjele odnositi na prava i obveze ugovornih strana koje su između njih posebno ugovorene, a svaki puta kada izmjene ugovora imaju za posljedicu promjenu materijalnih obveza druge strane iste trebaju biti usklađene s drugom ugovornom stranom. Drugačijim postupanjem banka preuzima veliki pravni i reputacijski rizik što ima izravne posljedice na kapitalne zahtjeve u okviru SREP procesa.

Jednostranim izmjenama ugovornih odredbi putem izmjene općih uvjeta na štetu klijenata kao i derogacije izričitih odredbi ugovora temeljem važećih općih uvjeta, kreditna institucija se, kao što smo gore već naveli, izlaže

	značajnom pravnom riziku naknade štete i vraćanja onoga što je primila na ime jednostranih izmjena ugovora.
--	---